

29 461 Arbeidsgehandicapten en reïntegratie

Nr. Verslag van een nader schriftelijk overleg
 Vastgesteld d.d. ...

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap¹ hebben enkele fracties de behoefte over de brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 15 augustus 2006 (Kamerstuk 29 461, nr. 21) inzake overheveling REA-onderwijsvoorzieningen (Reïntegratie Arbeidsgehandicapten) enkele vragen en opmerkingen voor te leggen. Bij brief van ... heeft de minister deze beantwoord. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie
Aptroot

Adjunct-griffier van de commissie
Jaspers

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

1. Inleiding

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van het verslag van het schriftelijk overleg inzake de overheveling van REA-voorzieningen ten behoeve van onderwijs van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) naar het ministerie van OCW.

De minister geeft aan dat deze overheveling geen gevolg is van de invoering van de Wet inkomen en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA), maar een gevolg is van een weloverwogen keuze. Deze leden begrijpen hieruit dat de intrekking van de Wet REA per 1 januari 2006 niet de aanleiding was voor het besluit tot overheveling. Mag hieruit opgemaakt worden dat deze overheveling ook voorgesteld zou worden, indien de REA-wetgeving niet was ingetrokken, zo vragen zij.

De voornoemde leden kunnen op grond van de nu voorliggende gegevens niet instemmen met de lijn van de bewindslieden en vinden derhalve dat er geen overleg gevoerd moet worden met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) over de voorwaarde waaronder de uitvoering door de gemeenten mogelijk zou zijn. Zij geven de minister dringend in overweging de overgangsregeling in de Wet invoering en financiering Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (IWIA) te verlengen in afwachting van de politieke besluitvorming over dit onderwerp.

De leden van de PvdA-fractie hebben kennisgenomen van de antwoorden van de minister. Zij hebben naar aanleiding van de antwoorden nog enkele vragen aan de minister. Nog altijd lijkt het een 'keuze uit twee kwaden', ofwel de minst slechte optie. Deze leden vragen of met deze twee opties wel alle alternatieven voldoende zijn onderzocht. Kan de minister nader motiveren waarom de andere twee mogelijkheden niet in het onderzoek zijn betrokken? De 'klanten', de leerlingen met een handicap, dreigen de dupe te worden. Hoe wil de minister voorkomen dat de klanten in de dienstverlening negatieve gevolgen ondervinden na de overheveling? Wat zal zij doen als klanten toch negatieve gevolgen blijken te ondervinden, zo vragen deze leden. Met betrekking tot de uitvoeringskosten willen de leden van deze fractie weten in hoeverre dit een overweging is geweest in de keuze. Kan de minister de uitvoeringskosten kwantificeren?

2. Overheveling naar het UWV

De leden van de CDA-fractie wijzen op het algemeen overleg van 2 februari 2005 (Kamerstuk 29 461, nr. 11) waarin de minister aangeeft dat een belangrijk deel van de leerlingen onderwijs volgt aan een beroepsonderwijs en volwasseneneducatie (bve) -instelling. Deze leden vragen wie verantwoordelijk wordt voor de verstrekkingen op de stage of werkplek van zowel de beroepsopleidende leerwegleerlingen als de beroepsbegeleidende leerwegleerlingen. Indien beoogd wordt om deze verantwoording ook bij het ministerie van OCW neer te leggen, is het van groot belang dat de uitvoerende partij ruime kennis heeft van het arbeidsveld. Het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) lijkt in dat licht dan de meest voor de hand liggende partij te zijn, met als bijkomend voordeel dat de leerling na het afronden van zijn opleiding als werknemer ook weer bij het UWV terecht zou komen.

De leden van deze fractie hebben begrip voor het uitgangspunt van de overheveling van SZW naar OCW en stellen voor om in die operatie dan ook de vijf scholen van REA College Nederland mee te nemen. Inhoudelijk passen deze opleidingsinstituten beter in een onderwijs regime dan in het regime van arbeidsintegratie. Men zou kunnen stellen dat de REA College Nederland instituten eigenlijk de scholen voor speciaal middelbaar beroepsonderwijs (mbo) zijn.

De leden van de PvdA-fractie stellen dat de keus voor de overheveling van de voorzieningen naar de gemeenten (nog steeds) niet voldoende helder is gemotiveerd. De minister stelt: 'De variant van een voortgezette uitvoering door UWV, maar dan onder de verantwoordelijkheid van OCW en op basis van OCW-wetgeving, is niet aan de orde...'. Waarom is deze optie 'niet aan de orde'? Zij vragen welke afweging de minister heeft gemaakt. Is een kosten/batenanalyse gemaakt? Zo nee, waarom niet, zo vragen deze leden.

3. Overheveling naar het REC

In het eerder genoemde algemeen overleg van 2 februari 2005 geeft de minister in haar beantwoording nog aan dat voor de uitvoering aansluiting gezocht zal worden bij het regionaal expertise centrum (REC). De redenen die in het verslag van het schriftelijk overleg (Kamersstuk 29 461, nr.18) worden aangegeven om toch niet voor die optie te kiezen, overtuigen de leden van deze fractie niet. Dat de REC's dan zowel de indicatie als de uitvoering zouden doen, is toch niet anders dan bij alle andere indicaties die het REC afgeeft. Zij indiceren en leveren op grond van de indicatie. Alleen de reden dat de REC-taken in beweging zijn in het kader van de discussie over passend onderwijs onderschrijven deze leden volledig. Daarom blijven zij van mening dat nu gekozen moet worden voor een verlenging van de overgangsregeling in de Wet IWIA, om zodoende in alle zorgvuldigheid een uiteindelijk besluit te kunnen nemen dat tegemoet komt aan de belangen van de leerlingen.

4. Overheveling naar de gemeenten

Wat de uiteindelijke motivatie ook is, voor de leden van de CDA-fractie staat voorop dat de leerling er beter van moet worden; dat hij met minder loketten geconfronteerd wordt; dat de doorlooptijd zo kort mogelijk is en dat hij krijgt wat noodzakelijk is om zijn opleiding met succes te kunnen afronden. Op grond van deze uitgangspunten zou dan gekeken moeten worden welke uitvoeringsinstantie het best in staat is hieraan tegemoet te komen en dat is voor deze leden zeker niet de gemeentelijke overheid. Ook de VNG benadrukt met klem dat de gemeenten niet toegerust zijn voor de uitvoering van deze taak.

Het overleg met de VNG is volgens de PvdA-fractie cruciaal. Voordat de daadwerkelijke overheveling plaatsvindt zal er een helder overzicht moeten zijn van mogelijke knelpunten en oplossingen. Daarbij dient de klant het uitgangspunt te zijn. Welke garanties biedt de minister dat het huidige serviceniveau naar de klant niet wordt aangetast, zo vragen deze leden. Zij willen dat de overgang goed wordt gemonitord. Deze leden vragen de minister of zij bereid is er voor zorg te dragen dat een monitor die

na een half jaar en na een jaar rapporteert, onderdeel uitmaakt van de afspraken met de VNG. De leden van deze fractie vragen welke consequenties het voor de uitvoeringspraktijk in de gemeenten heeft nu gemeenten ook al druk aan de slag gaan met de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)? Op dit moment betalen de ouders geen bijdragen. Kan de minister garanderen dat de gemeenten géén bijdragen zullen vragen, zo vragen deze leden.

II Reactie van de minister

De leden van de CDA-fractie geven aan op grond van de nu voorliggende gegevens niet te kunnen instemmen met de door mij voorgestane lijn en vinden dat geen overleg gevoerd moet worden met de VNG. Zij geven dringend in overweging de overgangsregeling in de Wet invoering en financiering Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (IWIA) te verlengen in afwachting van de politieke besluitvorming over dit onderwerp.

Ik zal, gelet op de vragen uit uw Kamer overleg met de VNG over de mogelijke consequenties en randvoorwaarden van een overheveling van de uitvoering naar gemeenten uitstellen totdat de Tweede Kamer heeft kunnen reageren op deze reactie. Daarbij merk ik wel op dat het overleg met de VNG nu juist bedoeld is om mogelijke consequenties en randvoorwaarden te identificeren, welke van belang zijn voor de uiteindelijke besluitvorming en uitwerking. Een dergelijk overleg kan juist bijdragen aan een goed afgewogen politieke beslissing. Voor de keuze voor mogelijke overheveling naar de gemeenten wordt verwezen naar de argumenten die ik daarvoor heb gegeven in mijn brief van 28 april 2006 (29461, nr. 18) aan uw Kamer, te weten de ervaring van gemeenten met verstrekking van individuele voorzieningen (leerlingenvervoer en Wet voorzieningen gehandicapten), het streven om speciale zorg en dienstverlening voor specifieke groepen in de samenleving steeds meer op het regionale en lokale vlak te organiseren, met afstemming “op maat” en met andere regionale voorzieningen en verstrekkingen, en de samenwerkingsmogelijkheden van de gemeenten.

Een expliciete actie met betrekking tot het verlengen van de bedoelde regeling in de Wet Invoering en financiering Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen is daarbij niet nodig, omdat deze geldt voor onbepaalde tijd totdat er andere wettelijke regeling getroffen wordt. De regeling is namelijk geen overgangsregeling. Overleg met de VNG betekent dus niet dat de bestaande regeling nu binnen afzienbare tijd afloopt. Pas als er duidelijkheid is over de wijze waarop de uitvoering is geregeld na overheveling van de verantwoordelijkheid, zal de wetgeving daarop worden aangepast.

De vraag of deze overheveling ook zou zijn voorgesteld als de REA-wetgeving niet was ingetrokken, kan ik bevestigend beantwoorden. De motieven tot overheveling zijn immers niet gelegen in de intrekking van die wet, maar omdat de verantwoordelijkheid voor toegankelijk onderwijs ligt bij mij en de taak van verstrekking van onderwijsvoorzieningen niet past bij de taken van het UWV op het terrein van uitkeringsverzorging en re-integratie in arbeid.

De leden van de CDA-fractie zijn er verder niet van overtuigd dat REC's deze taak niet op zich zouden kunnen nemen omdat zij dan geconfronteerd zouden worden met een dubbele tegenstrijdige taak, zijnde het zowel indiceren als uitvoeren van de verstrekking.

Hierbij past mijns inziens een nadere toelichting waardoor de zaak in een ander licht komt te staan. Uit het NIZW-onderzoek en de daarin verwoorde stellingname van de WEC-Raad blijkt dat het niet alleen gaat om een eventuele onverenigbaarheid van indiceren en uitvoeren maar met name ook om een conflict tussen de taak die men heeft op het gebied van ondersteuning en advisering bij het aanvragen en de indicatie. De reden dat REC-taken sterk in beweging zijn in het kader van de discussie over passend onderwijs wordt door deze leden wel onderschreven. In dit verband wordt nogmaals voor een verlenging van de overgangsregeling in de IWIA zodat meer tijd genomen kan worden om tot een zorgvuldige afweging te komen. Ik verwijs naar mijn eerder gegeven antwoord dat de regeling blijft bestaan totdat de wet in deze aangepast wordt.

De leden van de PvdA-fractie hebben, ook naar aanleiding van mijn antwoorden in het voorgaande verslag, nog een aantal vragen en pleiten vooral voor een goede voorbereiding in het kader van het overleg met de VNG.

Zoals ik ook geantwoord heb op vragen van de leden van de VVD-fractie zal ik het overleg met de VNG, op een zorgvuldige en intensieve wijze voeren. Daarbij zullen zeker ook de door de PvdA-leden gesignaleerde elementen als knelpunten en oplossingen en de garandering van het huidige service-niveau aan de orde komen. Uitgangspunt is en blijft daarbij om tot een verantwoorde en uitvoerbare overheveling te komen, waarbij gegarandeerd wordt dat de “klant” geen nadelige gevolgen ondervindt en overgangsproblemen voorkomen worden. In dit overleg zal ook de door deze leden voorgestane monitoring van de uitvoering uitdrukkelijk worden meegenomen.

Uiteraard is ook de belastbaarheid van de gemeenten van belang in verband met de vele taken die men zeker de eerstkomende tijd al heeft uit te voeren in verband met de WMO. Overigens zal het na politieke besluitvorming zeker enige tijd duren voordat een eventueel resulterend overleg met de VNG is afgerond en gestart kan worden met de uitvoering. In dit verband verwijs ik ook naar mijn toezegging in het vorige verslag om gemeenten ruim van tevoren in te lichten, zodat er voldoende tijd is voor een goede en zorgvuldige voorlichting, voorbereiding en ondersteuning.

De leden van de PvdA-fractie vragen of de uitvoeringskosten een rol gespeeld hebben bij mijn overwegingen en of die uitvoeringskosten te kwantificeren zijn.

Uiteraard is inzicht in de te verwachten uitvoeringskosten en een eventuele stijging of daling ervan belangrijk om tot een goede afweging te komen. In de opdracht van het NIZW-onderzoek is dan ook gevraagd hierover gegevens op te leveren. Het NIZW is hier niet aan toegekomen omdat zij geconfronteerd werd met een zeer gering animo en een grote terughoudendheid bij de verschillende alternatieve uitvoerders, waardoor het gesprek over de randvoorwaarden (o.a. wat betreft de vereiste uitvoeringskosten) niet van de grond kwam. Zijn advies was dan ook eerst te kiezen voor een van de uitvoerders en vervolgens een intensief gesprek aan te gaan over de uitvoering. Dit advies heb ik, gezien mijn keuze voor de gemeenten, overgenomen. Overigens wordt in het onderzoek wel de verwachting uitgesproken dat alle alternatieve uitvoering meer van deze kosten met zich mee zal brengen. Daarbij wordt onder meer gewezen op een grotere spreiding van taken en het verloren gaan van schaalvoordelen die wel gelden ten aanzien van de huidige uitvoering door de UWV.

Verder vragen de leden van de PvdA-fractie een nadere motivatie waarom andere overhevelingsalternatieven niet in het NIZW-onderzoek zijn opgenomen. Met name gaat het daarbij om de optie “uitvoering door de UWV, onder de verantwoordelijkheid van OCW”. Naast de door mij aangevoerde argumenten naar aanleiding van een soortgelijke vraag van leden van de CDA-fractie in het voorgaande verslag kan ik alleen benadrukken dat het UWV een uitvoeringsorganisatie is welke bij uitstek taken heeft met betrekking tot het verstrekken van uitkeringen en de re-integratie in betaalde arbeid en daartoe ook de vereiste deskundigheid heeft en opbouwt. De verstrekking van hulpmiddelen en voorzieningen ten behoeve van onderwijsdeelnemers verdraagt zich niet (langer) met deze kerntaak, nu de verantwoordelijkheid voor de verstrekking ervan overgaat naar OCW.

Tot slot stellen de leden van de CDA-fractie nog een tweetal vragen die niet tot de kern van de onderhavige problematiek behoren, maar er wel mee samenhangen. In de eerste plaats vragen zij aan te geven wie er verantwoordelijk is voor de verstrekkingen op de stage- of werkplek van zowel de beroepsopleidende leerwegleerlingen (BOL) als de beroepsbegeleidende leerwegleerlingen (BBL). Gezien het belang daarbij van een ruime kennis van het arbeidsveld en het feit dat de leerling na het afronden van zijn opleiding weer voor hetzelfde bij de UWV terecht zou komen achten deze leden een uitvoering door het UWV het meest voor de hand liggend.

In reactie hierop wil ik het volgende naar voren brengen. Als de leerling al over een voorziening beschikt in verband met het volgen van onderwijs en deze voorziening meeneembaar is naar de stageplaats hoeft geen aparte voorziening getroffen te worden. Er is immers al een voorziening die op een andere plaats (ook) benut kan worden. Voorzieningen nodig op een werkplek, in het kader van een BBL-opleiding, zijn de verantwoordelijkheid van de UWV.

Verder wordt aandacht gevraagd voor de positie van de scholingsinstellingen van het REA-College Nederland en ervoor gepleit hen mee te nemen in het kader van de overhevelingsoperatie. De subsidieregeling voor de scholing van jonggehandicapten met ernstige scholingsbelemmeringen is pas

per 1 januari 2006 in werking getreden. Met de vijf REA-scholingsinstituten is tevoren intensief overlegd over een nieuwe financieringsstructuur. Op vragen van uw Kamer van 22 september 2005 is door de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid geantwoord dat de ontwikkelingen gevolgd zullen worden en dat met het UWV en de REA-scholingsinstituten een evaluatie zal plaatsvinden.